

Miasto Bydgoszcz
Wnioskodawca

Ul. Jezuicka 1

85-102 Bydgoszcz

Reprezentowane przez Pełnomocnika:
(pełnomocnictwo w załączeniu)

RPII/22030/2026 P
Data: 2026-09-25

REGIONALNA DYREKCJA
OCHRONY ŚRODOWISKA
W BYDGOSZCZY

plynęło 25. 09. 2026

DOREČZONO
OSOBIŚCIE

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Bydgoszczy
ul. Dworcowa 81
85-009 Bydgoszcz

WNIOSEK

o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na odstępowstwo od zakazów względem gatunków zwierząt objętych ochroną

W związku z planowaną realizacją zadania „**Rewitalizacja Parku Centralnego wraz z budową kąpieliska oraz plaży miejskiej**”.

/należy podać cel wykonywania czynności

zwracam się z uprzejmą prośbą o wydanie zezwolenia na podjęcie następujących czynności względem gatunków chronionych zwierząt:

wszystkie gatunki owadów wymienione w punkcie 2 oraz ślimak winniczek i poczwarówka zwężona: niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania

postojak wiesiolkowiec, ślimak winniczek: umyślne chwytanie; zbieranie, przetrzymywanie, posiadanie gatunków; umyślne przemieszczenie z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca

poczwarówka zwężona, czerwonończyk nieparek. postojak wiesiolkowiec, zgniotek cynobrowy : umyślne zabijanie; umyślne niszczenie ich jaj, postaci młodocianych lub form

rozwojowych

plazy (wszystkie gatunki wymienione w punkcie 2): umyślne chwytanie; zbieranie, przetrzymywanie, posiadanie gatunków; niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; umyślne płoszenie lub niepokojenie; umyślne przemieszczenie z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca

ptaki

niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania – wszystkie gatunki wymienione w punkcie 2

niszczenie, usuwanie lub uszkodzanie gniazd - bogatka

umyślne płoszenie lub niepokojenie oraz umyślne płoszenie lub niepokojenie w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących - wszystkie gatunki wymienione w punkcie 2

nietoperze (wszystkie gatunki wymienione w punkcie 2): niszczenie siedlisk będących ich obszarem odpoczynku, migracji i żerowania; umyślne płoszenie lub niepokojenie;

kret: niszczenie siedlisk lub ostoi, będących jego obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenie, usuwanie lub uszkodzanie gniazd, nor, lub innych schronień; umyślne płoszenie lub niepokojenie;

jeże: umyślne chwytanie; przetrzymywanie i posiadanie okazów gatunków; niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenie, usuwanie lub uszkodzanie gniazd, lub innych schronień; umyślne płoszenie lub niepokojenie; umyślne przemieszczanie z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

wiewiórka pospolita: niszczenie siedlisk lub ostoi, będących obszarem migracji lub żerowania; umyślne płoszenie lub niepokojenie;

bóbr europejski: niszczenie siedlisk lub ostoi, będących obszarem migracji lub żerowania; umyślne płoszenie lub niepokojenie;

1. Opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie.

trzmiel: Wycinka drzew spowoduje utratę siedlisk, będących miejscem rozrodu i wychowu młodych (dziupli). Podczas prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz w wyniku zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk będących miejscem żerowania trzmieli (skupiska roślinności zielnej).

porobnica włochatka: Podczas prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz w wyniku zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk będących miejscem żerowania porobnicy (skupiska roślinności zielnej).

zgniotek cynobrowy: Prace ziemne z użyciem ciężkiego sprzętu, prowadzące do zastąpienia wilgotnej łąki niecką kąpieliska, mogą doprowadzić do zmiany poziomu wód gruntowych, co może być niekorzystne dla siedliska łąkowego sąsiadującego z wilgotną łąką. Łęg ten jest potencjalnym siedliskiem zgniotka. Wycinka drzew na terenie Parku Centralnego, przed rozpoznaniem zasięgu siedliska zajmowanego przez zgniotka, stwarza zagrożenie zniszczenia tego siedliska. Miejsce znalezienia larwy zgniotka nie jest tożsame z zasięgiem jego siedliska, który prawdopodobnie jest większy. Może dojść do uśmiercenia okazów.

czerwończyk nieparek: Podczas prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz w wyniku zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk tego motyla, tj. wilgotnych łąk z roślinami pokarmowymi (różne gatunki szczawiu). Może dojść do uśmiercenia okazów.

postojak wiesiołkowiec: Podczas prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz w wyniku zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk tego motyla, tj. wilgotnych łąk, porośniętych wierzbownicami *Epilobium* sp. W związku z prowadzeniem robót ziemnych dojdzie do zbierania, przytrzymywania i umyślnego przenoszenia gąsienic tego gatunku w inne miejsca celem uniknięcia ich uśmiercenia. Może dojść do uśmiercenia okazów.

ślimak winniczek: Podczas wycinki drzew, prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk ślimaka winniczka. W związku z prowadzeniem robót ziemnych dojdzie do zbierania, przytrzymywania i umyślnego przenoszenia osobników tego gatunku w inne miejsca celem uniknięcia ich uśmiercenia.

poczwarówka zwężona: Podczas wycinki drzew, prowadzenia prac ziemnych z użyciem ciężkiego sprzętu oraz zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, dojdzie do zniszczenia siedlisk poczwarówki zwężonej. Dotychczas znane miejsce znalezienia osobników poczwarówki zwężonej nie jest tożsame z zasięgiem jej siedliska, który prawdopodobnie jest większy. Może dojść do uśmiercenia okazów.

plazy: Podczas migracji wiosennych/jesiennych plazy przemieszczają się w poszukiwaniu dogodnych miejsc rozrodu/zimowisk. Mogą w tym czasie być narażone na niebezpieczeństwa związane z prowadzonymi pracami ziemnymi, a także z wycinką drzew (utrata siedliska, będącego miejscem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku migracji i żerowania). Osobniki

takie należy odłowić do odpowiednich pojemników i przetransportować w bezpieczne dla nich miejsce, spełniające ich wymagania siedliskowe.

W wyniku prac związanych z utworzeniem kąpieliska w Parku Centralnym, zniszczeniu ulegnie siedlisko żab zielonych (rów i jego otoczenie), będące ich obszarem rozrodu i wychowu młodych. Planowane w tym miejscu działania obejmują wycinkę drzew oraz ustawienie siedzisk i parawanów. Działania te spowodują zmianę struktury roślinności na brzegach rowu oraz zwiększoną antropopresję (płoszenie i niepokojenie), w wyniku czego należy się spodziewać, iż siedlisko to stanie się dla żab zielonych nieatrakcyjne jako miejsce odbywania godów. Omawiany rów wydaje się spełniać na chwilę obecną również wymagania żaby trawnej pod kątem zbiornika rozrodczego, jednak rozrodu tego gatunku we wspomnianym rowie nie stwierdzono. W przypadku obserwowanej w pobliżu ropuchy szarej omawiany rów może służyć za zbiornik rozrodczy tylko okresowo, w przypadku utrzymywania się w nim przez dłuższy czas wysokiego poziomu wody.

Powierzchnia rowu wraz z bezpośrednim otoczeniem, która utraci swe funkcje jako siedlisko rozrodcze żab zielonych, wynosi około 500 m². Położenie rowu określają następujące współrzędne: 53°07'09.1"N 18°01'48.6"E. Dokładne określenie liczebności żab zielonych we wspomnianym rowie jest trudne, ze względu na ich skryty tryb życia i silne zarośnięcie brzegów, utrudniające obserwacje. Obserwowano pojedyncze osobniki, liczebność populacji, ze względu na niewielką powierzchnię siedliska, przypuszczalnie nie jest duża (prawdopodobnie nie przekracza 20 os.).

ptaki: Wycinka drzew, usuwanie znajdujących się na drzewach i w dziuplach starych gniazd. Prace ziemne i budowlane. Drzewa przeznaczone do wycinki są elementami siedliska, będącego miejscem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania ptaków. Działania związane z wycinką drzew, a także prace ziemne i budowlane będą powodować płoszenie i niepokojenie ptaków.

nietoperze: Wycinka drzew. Na terenie planowanej inwestycji nie stwierdzono kolonii rozrodczych ani zimowisk nietoperzy. Nie stwierdzono również ich kryjówek dziennych. Drzewa przeznaczone do wycinki są elementami siedliska, będącego miejscem migracji i żerowania nietoperzy, mogą też dla nich stanowić punkty orientacyjne w tym siedlisku. Prowadzone prace związane z budową kąpieliska mogą prowadzić do płoszenia i niepokojenia nietoperzy.

kret: Niszczenie podziemnych gniazd i tuneli, a także kretowisk na skutek prowadzonych prac ziemnych i zalania części terenu wodą w celu utworzenia kąpieliska, a także związany z tym stres.

jeże: Prace ziemne i związane z tym niszczenie roślinności zielnej oraz wycinka krzewów spowodują zniszczenie siedlisk jeży oraz ich płoszenie. Ewentualne chwytanie i przenoszenie napotkanych przy tej okazji osobników będzie powodować ich stres.

wiewiórka pospolita: Wycinka niektórych drzew może spowodować ograniczenie bazy pokarmowej tego gatunku, powodując przy okazji płoszenie osobników.

bóbr europejski: Wycinka niektórych drzew może spowodować ograniczenie bazy pokarmowej tego gatunku, powodując przy okazji płoszenie osobników.

2. Nazwę gatunku lub gatunków, których będą dotyczyć działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje.

bezkęgowce:

<i>Anthophora plumipes</i>	porobnica włochatka
<i>Bombus pascuorum</i>	trzmieł rudy
<i>Bombus terrestris</i>	trzmieł ziemny
<i>Bombus lucorum</i>	trzmieł gajowy
<i>Bombus lucorum complex</i> (<i>cryptarum/lucorum/magnus</i>)	trzmieł wąskopaskowy/gajowy/wielki
<i>Bombus pratorum</i>	trzmieł leśny
<i>Bombus hypnorum</i>	trzmieł parkowy
<i>Bombus lapidarius</i>	trzmieł kamiennik
<i>Bombus ruderarius</i>	trzmieł rudonogi
<i>Bombus hortorum</i>	trzmieł ogrodowy
<i>Bombus humilis</i>	trzmieł zmienny
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	zgniotek cynobrowy
<i>Lycaena dispar</i>	czerwończyk nieparek
<i>Proserpinus proserpina</i>	postojak wesołkowiec
<i>Helix pomatia</i>	ślimak winniczek
<i>Vertigo angustior</i>	poczwarówka zwężona

płazy:

<i>Bufo bufo</i>	ropucha szara
<i>Rana temporaria</i>	żaba trawna
<i>Pelophylax esculentus complex</i> (<i>P. lessonae</i> , <i>P. ridibundus</i> , <i>P. esculentus</i>)	kompleks żab zielonych (jeziorkowa, śmieszka, wodna)

ptaki:

łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>
krakwa	<i>Mareca strepera</i>
czernica	<i>Aythya fuligula</i>
gągoł	<i>Bucephala clangula</i>
nurogęs	<i>Mergus merganser</i>

perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>
krogulec	<i>Accipiter nisus</i>
pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>
kokoszka zwyczajna	<i>Gallinula chloropus</i>
łyska	<i>Fulica atra</i>
słonka	<i>Scolopax rusticola</i>
śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>
mewa siwa	<i>Larus canus</i>
mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>
rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>
gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>
sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>
jerzyk	<i>Apus apus</i>
dudek	<i>Upupa epops</i>
zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>
dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>
dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
dymówka	<i>Hirundo rustica</i>
oknówka	<i>Delichon urbicum</i>
pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>
jemiołuszka	<i>Bombicilla garrulus</i>
rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>
słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>
słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>
pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>
śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>
drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>
paszkoć	<i>Turdus viscivorus</i>
kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>
kos	<i>Turdus merula</i>
gajówka	<i>Sylvia borin</i>
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>
piegża	<i>Currucula curruca</i>
łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>
trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>
zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>
piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>
pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>
strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>
mucholówka szara	<i>Muscicapa striata</i>
bogatka	<i>Parus major</i>
modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>
kowalik	<i>Sitta europaea</i>
pełzacz ogrodowy	<i>Certhia sp./Certhia brachydactyla</i>
gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>
sroka	<i>Pica pica</i>
sójka	<i>Garrulus glandarius</i>
kawka	<i>Corvus monedula</i>
wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>
gawron	<i>Corvus frugilegus</i>

szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>
wilga	<i>Oriolus oriolus</i>
mazurek	<i>Passer montanus</i>
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>
szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>
dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>
czyż	<i>Spinus spinus</i>
kulczyk	<i>Serinus serinus</i>
grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>

Zasadne jest również uwzględnienie gatunków nie stwierdzonych w trakcie prowadzonej pod kątem kąpieliska inwentaryzacji, ale wykazanych w wiarygodnym opracowaniu Kilon D. 2026. Zielona enklawa dla ptaków: 5-9 [W:] Kukuła A., Czapiewski S., Szumińska D., Stepczyńska – Szymczak K., Szymczak P., Kilon D., Błaszczak M., Bibik J., Kliniewska K. Raport ekspercki dotyczący znaczenia Parku Centralnego dla zrównoważonego rozwoju miasta Bydgoszczy, 29 pp.

Wymienione tam gatunki chronione to:

bielaczek *Mergellus albellus*

czapla siwa *Ardea cinerea*

czapla biała *Ardea alba*

mewa żółtonoga *Larus fuscus*

mewa czarnogłowa *Ichthyophaga melanocephala*

wodnik *Rallus aquaticus*

dzięcioł średni *Dendrocoptes medius*

dzięciołek *Dryobates minor*

rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*

trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*

cierniówka *Curruca communis*

wójcik *Phylloscopus trochiloides*

kruk *Corvus corax*

wróbel *Passer domesticus*

nietoperze:

borowiec wielki *Nyctalus noctula*

karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*

karlik większy *Pipistrellus nathusii*

karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*

mroczek późny *Eptesicus serotinus*

nocek rudy *Myotis daubentonii*

pozostałe ssaki:

kret europejski *Talpa europaea*

jeż zachodni/jeż wschodni *Erinaceus europaeus/Erinaceus roumanicus*

wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris*

bóbr europejski *Castor fiber*

3. Liczba lub ilość osobników, których dotyczy wniossek, o ile jest to możliwe do ustalenia.

Postojak wiesiołkowiec – w 2024 r. obserwowano 7 gąsienic, w roku 2025 – 16 gąsienic, zaś w roku 2026 – 12 gąsienic. Ich liczba może być różna w różnych latach, populacja wydaje się względnie stabilna.

Zgniotek cynobrowy – w 2026 r. odnaleziono 1 oskórek larwalny i 1 żywą larwę, co wskazuje na obecność populacji rozrodczej, jej liczebność i dokładne rozmieszczenie są nieznane.

W przypadku pozostałych gatunków bezkręgowców wymienionych w pkt.2 – niemożliwe do ustalenia.

W przypadku żab zielonych obserwowano pojedyncze osobniki, w przypadku żaby trawnej – kilka pakietów skrzeku, zaś w przypadku ropuchy szarej – 1 os. Nie są to jednak wystarczające dane do wnioskowania o ich liczebności na terenie planowanej inwestycji.

Ptaki w zakresie niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd:

bogatka – 1 para

Ptaki w zakresie niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; umyślne płoszenie lub niepokojenie oraz umyślne płoszenie lub niepokojenie w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących (podano maksymalne liczebności gatunków, obserwowane podczas pojedynczej kontroli w 2026 r. lub innym, jeśli w 2026 r. gatunek nie był obserwowany, lub oszacowanie liczby par lęgowych, jeśli było to możliwe do określenia):

łabędź niemy	3
krakwa	2 (1 para)
czernica	4
gągoł	1
nurogęś	5 (1 para)

perkozek	3
kormoran	20
krogulec	1
pustułka	1
kokoszka zwyczajna	3 (1 para)
łyska	15
słonka	1
śmieszka	kilkadziesiąt
mewa siwa	3
mewa srebrzysta	kilkadziesiąt
rybitwa rzeczna	1
gołąb miejski	14
sierpówka (2025)	2
jerzyk	18
dudek	1
zimirdek	1
dzięcioł zielony	2 (1 para)
dzięcioł duży	1
dymówka	11
oknówka	1
pliszka siwa	2
jemiołuszka	~25
rudzik	3
słownik rdzawy	2
słownik szary	1
pleszka	4
kopciuszek (2020)	1
śpiewak	2
drożdżik (2025)	5
paszkot	1
kwiczoł	14
kos	10
gajówka (2020)	1
kapturka	6
piegża	1
łożówka	1
trzciniak	1
zaganiać	1
piecuszek	1
pierwiosnek	3
strzyżyk	3
mucholówka szara	1
bogatka	19
modraszka	11 (min. 3 pary)
kowalik	1
pełzacz ogrodowy	2
gąsiorek	5 (1-2 pary)
sroka	10
sójka	4

kawka	~150
wrona siwa	33
gawron	~85 (min. 1 para)
szpak	35 (min. 4 pary)
wilga	2 (1 para)
mazurek	4
zięba	1
szczygieł (2025)	5
dzwonec	10
czyż	~10
kulczyk	2
grubodziób	10

W przypadku gatunków wymienionych w opracowaniu Kilona (2026) – liczebność nieznana.

W przypadku kreta liczne kretowiska obserwowano w wielu miejscach Parku Centralnego, nie wiadomo jednak, jak to się przekłada na liczbę osobników zamieszkujących Park. Można jedynie przypuszczać, że jest to gatunek liczny na tym terenie.

W przypadku jeży, wiewiórki pospolitej i bobra europejskiego – prawdopodobnie pojedyncze osobniki. W przypadku nietoperzy – niemożliwe do ustalenia.

4. Wskazanie sposobu, metody i stosowanych urządzeń do chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt lub sposobu wykonania innych czynności, na które może być wydane zezwolenie,
a także miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń.

Uwzględniając biologię gatunków zwierząt objętych niniejszym wnioskiem optymalny okres na prowadzenie prac ziemnych oraz wycinki drzew i krzewów przypada od października do końca lutego. Trudno określić, czy w fazie realizacji analizowanej inwestycji (lata 2026 – 2028), możliwe będzie zachowanie tego optymalnego okresu przez cały czas trwania tych prac. Jednakże prowadzenie prac w tym okresie jest najlepszym sposobem eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla poszczególnych gatunków zwierząt wskazanych we wniosku (płazów, trzmieli, winniczków).

Jest to zakres czasowy poza okresem lęgowym ptaków i poza okresem aktywności płazów. W okresie tym nie występują również gniazda trzmieli, zakładane często w ziemi lub w dziuplach. Ze względu na cykl życiowy tych owadów, funkcjonują one w okresie mniej więcej od kwietnia do września. W ściółce mogą zimować winniczki, natomiast w powierzchniowej warstwie gleby zimują poczwarki postojaka wiesiołkowca. Gąsienice tego motyla często jednak, w celu prezimowania, wędrują na znaczną odległość od miejsca żerowania. W związku z tym, nie można jednoznacznie powiązać prac ziemnych,

prowadzonych w okresie jesienno - zimowym we fragmentach Parku porośniętych płacami wierzbownicy, z zagrożeniem dla zimujących poczwarek postojaka. Z drugiej strony, zgodnie z zasadą przezorności zapisaną w art. 6. ust. 2. Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, zagrożenia tego, powodowanego przez prace ziemne, nie można w odniesieniu do poczwarek postojaka wiesiołkowca jednoznacznie wykluczyć. W odniesieniu do czerwonończyka nieparka nie można wykluczyć zagrożenia dla zimujących młodych gąsienic, powodowanego przez prace ziemne związane z usunięciem warstwy roślinności zielnej. Młode gąsienice tego gatunku zimują ukryte w zeschniętych liściach, przytwierdzonych do łodygi rośliny żywicielskiej. W przypadku czerwonończyka nieparka roślinami żywicielskimi są różne gatunki szczawiu *Rumex* sp. Poczwarówka zwężona bytuje w zajmowanych siedliskach przez cały rok, zatem nie ma możliwości prowadzenia prac ziemnych i budowlanych na podmokłej łące turzycowej w sposób nie kolidujący z występowaniem tego ślimaka.

Kret jest aktywny przez cały rok, wobec czego zagrożenie dla siedlisk i gniazd tego gatunku, powodowane pracami ziemnymi, jest podobne, niezależnie od pory roku.

Miejscem wykonywania opisywanych czynności będzie Park Centralny w Bydgoszczy, dz. nr 39/11 oraz 3/4 obr. 181. Odłowione osobniki ślimaka winniczka, wymienionych we wniosku gatunków płazów oraz jeże, w celu ograniczenia stresu osobników związanego z chwytaniem i przetrzymywaniem, należy jak najszybciej przenieść do miejsca siedliskowo im odpowiadającego. Najbliższym takim miejscem jest część Parku Centralnego wyłączona z planowanej inwestycji, a więc położona w jego wschodniej części, od strony Mostu Pomorskiego. Odłowione osobniki należy wypuszczać na działkach (w ich zalesionej części) o nr: 36/2, 36/3, 48/6, 48/4.

Zagrożenia dla gatunków chronionych wynikające z podjęcia wnioskowanych czynności:

trzmiele: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania (skupiska roślinności zielnej, dziuple);

porobnica włochatka: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania (skupiska roślinności zielnej);

zgniotek cynobrowy: możliwość utraty siedlisk potencjalnych (siedlisko łąkowe w środkowej części parku); eliminacja osobników i / lub form rozwojowych;

czerwonończyk nieparek: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania (kępy szczawiu), eliminacja osobników i / lub form rozwojowych;

postojak wiesiołkowiec: utrata niemal całego siedliska (około 91%), będącego obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania (płaty wierzbownicy, płaty

wiesiolka), eliminacja osobników i / lub form rozwojowych;

ślimak winniczek: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania; stres związany z chwytniem, przetrzymywaniem i przemieszczaniem osobników;

poczwarówka zwężona: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania, eliminacja osobników i / lub form rozwojowych;

plazy: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania; stres związany z chwytniem, przetrzymywaniem i przemieszczaniem osobników;

ptaki: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania; możliwość zniszczenia gniazd; stres, płoszenie i niepokojenie związane z hałasem i zaburzeniami w środowisku;

nietoperze: możliwość utraty siedlisk, będących ich obszarem migracji i żerowania; wycinka drzew może spowodować utratę punktów orientacyjnych na obszarze żerowania;

kret: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, migracji i żerowania; zniszczenie gniazd ziemnych; stres związany z hałasem i zaburzeniami w środowisku;

jeże: utrata siedlisk, będących obszarem rozrodu, migracji i żerowania; stres związany z hałasem i zaburzeniami w środowisku oraz z ewentualnym chwytniem i przenoszeniem osobników;

wiewiórka pospolita: utrata siedlisk, będących obszarem migracji i żerowania; stres związany z hałasem i zaburzeniami w środowisku;

bóbr europejski: utrata siedlisk, będących obszarem migracji i żerowania; stres związany z hałasem i zaburzeniami w środowisku;

Stwierdzone podczas badań gatunki **trzmieli** oraz **porobnica włochatka** były stosunkowo licznie obserwowane na terenie Parku Centralnego. Najlepszym sposobem eliminacji lub ograniczenia ryzyka przypadkowego zabijania osobników tych gatunków na etapie realizacji inwestycji jest prowadzenie prac (zwłaszcza robót ziemnych, ale też wycinki drzew) poza okresem funkcjonowania ich gniazd. W przypadku trzmieli są to miesiące od kwietnia do września, w przypadku porobnicy od marca do czerwca. Prowadzenie prac w tym okresie może np. spowodować przypadkowe wykopanie z ziemi gniazda trzmieli. Gniazdo takie, o ile nie zostanie w wyniku tych działań zniszczone, należy odpowiednio zabezpieczyć (np. umieścić w szczelnym, zaciemnionym worku z naturalnego materiału) i wywieźć w bezpieczne miejsce lub przekazać odpowiednim podmiotom. Analogicznie należy postępować

z gniazdem trzmieli znalezionym w dziupli. Należy skontaktować się z entomologiem, który oceni sytuację.

Możliwe do przeprowadzenia czynności zależą od zaistniałej sytuacji, sposób postępowania określony jest w dokumencie opracowanym przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej: „Zasady postępowania podczas interwencji prowadzonych w związku ze zgłoszeniem wystąpienia zagrożeń od rojów lub gniazd owadów błonkoskrzydłych”.

Czerwończyk nieparek jest w Polsce motylem stosunkowo pospolitym. Na terenie Parku Centralnego obserwowano postać dorosłą tego motyla tylko w roku 2020, nie został odnotowany w kolejnych latach badań. Być może należało by prowadzić ukierunkowane poszukiwania gąsienic tego gatunku na szczawiu w celu potwierdzenia jego obecności. Tym niemniej jego występowanie na terenie parku jest prawdopodobne. Najlepszym sposobem eliminacji lub ograniczenia ryzyka przypadkowego zabijania gąsienic tego gatunku na etapie realizacji inwestycji jest prowadzenie prac (zwłaszcza robót ziemnych) poza okresem żerowania gąsienic na szczawiaach, które ma miejsce mniej więcej od maja do września.

Postojak wiesiołkowiec jest rzadko spotykanym motylem, zwłaszcza w północnej części kraju. Trudno określić jego liczebność na terenie Parku Centralnego – w 2020 r. obserwowano 1 gąsienicę, w 2024 r. – 7 gąsienic, w 2025 r. odnotowano ich 16, zaś w 2026 r. - 12. Może to być efekt rzeczywistego wzrostu liczebności gatunku na tym stanowisku, jak też wzrostu przeżywalności gąsienic wcześniejszych stadiów (młodszych). Wydaje się, że populacja gatunku jest na terenie Parku Centralnego co najmniej stabilna.

Najlepszym sposobem eliminacji lub ograniczenia ryzyka przypadkowego zabijania gąsienic tego gatunku na etapie realizacji inwestycji jest prowadzenie prac (zwłaszcza robót ziemnych) poza okresem żerowania gąsienic na wierzbownicach i wiesiołkach (połowa czerwca – koniec sierpnia). Prace te nie powinny być prowadzone również w maju i czerwcu, ze względu na trwający w tym okresie lot dorosłych motyli i składanie jaj na roślinach pokarmowych.

Winniczka obserwowano w Parku Centralnym stosunkowo nielicznie. Jednakże odpowiednie postępowanie z tym gatunkiem pozwoli na minimalizację wpływu prac związanych z realizacją inwestycji (zwłaszcza robót ziemnych) na jego populację. Zaobserwowane ślimaki winniczki należy zebrać ręcznie do odpowiednich pojemników (pudełek, wiader itp.) i przenieść poza teren inwestycji w bezpieczne dla nich miejsce (na terenie działek wymienionych powyżej w treści punktu 4). Nie należy przenosić w jednym pojemniku zbyt

wielu osobników jednocześnie, a także osobników mocno różniących się rozmiarem, gdyż może to prowadzić do uszkodzeń ciała bądź uduszenia osobników mniejszych i słabszych. W przypadku przenoszenia osobników hibernujących w okresie jesienno – zimowym, w miejscu docelowym należy je przykryć warstwą roślinności (suche liście, trawa), aby je zabezpieczyć przed przemarznięciem i wysuszeniem.

Poczwarówka zwężona została stwierdzona w Parku Centralnym podczas odrębnych badań, nie prowadzonych na zlecenie Wykonawcy. Zasięg jej siedliska jest obecnie nieznany i wymaga dokładnego zbadania. Prace ziemne i budowlane będą kolidować z występowaniem tego gatunku niezależnie od pory roku, gdyż gatunek ten (wszystkie jego postacie rozwojowe) występuje w swoim siedlisku przez cały rok. Ze względu na niewielkie rozmiary (w granicach 2 mm) wyszukiwanie i przenoszenie osobników tego gatunku z siedliska zagrożonego do bezpiecznego, które można zastosować w przypadku ślimaka winniczka, w przypadku poczwarówki zwężonej jest w praktyce niemożliwe do realizacji.

Prowadzenie prac ziemnych w okresie aktywności **plazów** (marzec – koniec października) stwarza zagrożenie ich wpadania do powstałych wykopów, jak również (w mniejszym zakresie) ryzyko rozjeżdżania ciężkim sprzętem budowlanym. Wspomniane zagrożenia można zniwelować poprzez prowadzenie prac ziemnych w okresie, gdy plazy nie są aktywne. Przebywają one wtedy w ukryciu, przy czym w odniesieniu do gatunków stwierdzonych w Parku Centralnym zimowanie odbywa się w różnych miejscach: na dnie zbiorników wodnych (żaba trawna), na dnie zbiorników lub na lądzie (kompleks żab zielonych, miejsce zimowania może być różne, w zależności od gatunku) i na lądzie w przypadku ropuchy szarej.

W przypadku prowadzenia robót ziemnych w okresie aktywności plazów, należy przestrzegać odpowiednich zaleceń z tym związanych.

Dla małych zwierząt nawet płytkie wykopy o pionowych ścianach stanowią śmiertelną pułapkę, dlatego bezwzględnie należy unikać długotrwałej ekspozycji wykopów, a ich zabezpieczenia należy wprowadzić natychmiast po wykonaniu wykopów. Przed ich likwidacją należy starannie spenetrować dno i ściany pod kątem obecności zwierząt, napotkane osobniki odłowić a następnie uwolnić w bezpiecznych miejscach. Jeśli jest to możliwe, należy stosować wykopy z jedną ścianą o łagodnym nachyleniu, umożliwiającym swobodnie wyjście małym zwierzętom. Nadmiar mas ziemnych z wykopów nie może być składowany na obszarach podmokłych, gdyż powoduje to niszczenie siedlisk plazów. Problem wpadania małych zwierząt do wykopów ma mniejsze znaczenie w przypadku stosowania tymczasowych barier ochronnych.

Ogrodzenia ochronne muszą skutecznie zatrzymywać wszystkie występujące na danym terenie gatunki. dlatego powinny uwzględniać ich zróżnicowane predyspozycje fizyczne i różne formy pokonywania przeszkód. Bariery ochronne mogą być wykonane z różnych materiałów, które powinny charakteryzować się zwartą strukturą i gładką powierzchnią (np. geotkanina, folia polietylenowa), aby uniemożliwić płazom wspinanie się i skrócić ich czas wędrówki wzdłuż bariery. Im jest on dłuższy (wspinanie się po ogrodzeniach, poszukiwanie właściwej drogi), tym większe straty energii osobników zmierzających do miejsc rozrodu, dłuższy czas dotarcia do zbiornika rozrodczego (a tym samym mniejsze szanse sukcesu reprodukcyjnego) oraz większe ryzyko ataku ze strony drapieżników. Również w celu skrócenia czasu wędrówki wzdłuż bariery ochronnej powinna ona być wykonana z nieprzeźroczystych materiałów, uniemożliwiających zwierzętom widzenie terenu za ogrodzeniem.

Ogrodzenia siatkowe nie powinny być stosowane w promieniu 500 m od miejsc rozrodu płazów, ponieważ w przypadku wszystkich ogrodzeń z siatki istnieje istotne ryzyko ich przekraczania przez młodociane osobniki wielu gatunków oraz klinowania się takich osobników w oczkach siatki. Zatem w przypadku Parku Centralnego ogrodzenia siatkowe nie mogą być stosowane.

Wymiary barier należy dopasować do dostępnego formatu materiału, jednak wysokość bariery nie powinna być mniejsza niż 50 cm (zabezpieczenie przed przeskakiwaniem przez żaby). Ogrodzenie musi posiadać wymaganą wysokość na całej długości, także na wszelkich połączeniach z obiektami inżynierskimi oraz w miejscach przebiegu po stromych skarpach i przy przekraczaniu obniżen terenu (w tym rowów). Pojedyncze odcinki barier mogą mieć różną długość, ale zaleca się, aby nie były one krótsze niż 20 m i dłuższe niż 50 m. Takie wymiary pozwolą na sprawne rozstawienie barier i zminimalizowanie liczby łączeń poszczególnych odcinków. Ograniczenie liczby połączeń pomiędzy elementami tworzącymi ogrodzenie oraz zapewnienie szczelności połączeń pomiędzy nimi zmniejsza ryzyko przedostania się płazów przez barierę.

Słupki mogą być wykonane z drewna lub metalowych, odpowiednio wyprofilowanych prętów. Ich wymiary należy tak dobrać, aby po wbiciu słupka w ziemię na głębokość ok. 40 cm, ponad nią wystawał 50 centymetrowy odcinek.

Instalując bariery należy:

- › materiał ogrodzenia dobrze naciągnąć, aby jego powierzchnia nie była pofałdowana,

co wpłynie na funkcjonalność barier:

- › poszczególne odcinki barier odpowiednio zabezpieczyć – od dołu wkopać je na głębokość

około 10-20 cm. od góry pozostawić przewieszkę odgiętą na zewnątrz wykopu pod kątem 45–90°, o szerokości ok. 5 cm. górna krawędź nie może posiadać ostrych zakończeń, które mogłyby powodować zranienia zwierząt (uniemożliwi to płazom przechodzenie dołem, ogranicza próby podkopywania się pod dolną krawędzią, jak też uniemożliwi przechodzenie górą, zwłaszcza w przypadku gatunków dobrze wspinających się, jak rzekotka drzewna i traszki):

- › materiał mocować bezpośrednio do słupków, zwracając szczególną uwagę na wykonanie łączenia dwóch sąsiednich pasów materiału (nie mogą tam występować szczeliny, przez które drobniejsze płazy przejdą):

- › słupki ustawić w odległości 2–3 m od siebie;

- › kontrolę stanu technicznego bariery wykonywać przynajmniej raz w tygodniu oraz przy okazji kontroli pułapek łownych;

- › nie dopuścić do zarastania sąsiedztwa bariery (pas szerokości min. 50 cm), poprzez dwukrotne w ciągu roku (20 V – 15 VI oraz 15 – 31 VIII) wykaszanie roślinności zielnej wzdłuż bariery (może ona ułatwiać przekraczanie ogrodzenia gatunkom wspinającym się);

- › nie składować skoszonej biomasy w sąsiedztwie bariery.

W celu odławiania płazów próbujących sforsować bariery ochronne należy stosować pułapki łowne. Najlepiej używać do tego celu plastikowych wiader okrągłych lub prostokątnych, o orientacyjnych wymiarach: wysokość ok. 30 cm, szerokość otworu ok. 30 cm. W dnie każdego wiadra należy wywiercić kilka otworów (5 lub więcej) o średnicy 5 mm, aby woda opadowa mogła z niego wypływać.

Instalując pułapki łowne należy:

- › pułapki łowne (wiadra) rozmieścić bezpośrednio przy barierach, co 10–15 m oraz na końcowych odcinkach barier;

- › pułapki łowne wkopać w ziemię tak, aby ich górne brzegi nie wystawały ponad powierzchnię, a dookoła nich nie było szczelin pomiędzy ziemią a ścinkami pułapek;

- › na dnie pułapek łownych umieścić materiał osłaniający płazy przed słońcem i drapieżnikami, np. niewielką ilość ziemi, mchu czy liści;

- › do każdego wiadra włożyć kij lub listwę w taki sposób, aby wystawał z niego pod kątem i umożliwiał wyjście z pułapki drobnym ssakom (np. ryjówkom):

- › pułapki kontrolować i wypuszczać złowione płazy raz dziennie (w szczycie migracji nawet 2 razy dziennie), a po zakończeniu intensywnych migracji co 2 dni.

Odłowione płazy należy przetrzymywać w zamkniętych pojemnikach, np. plastikowych wiadrach o pojemności 10 – 15 l, z otworami wentylacyjnymi o średnicy 3 – 4 mm wyciętymi

w pokrywie. Płazy najlepiej przenosić razem z miękkimi roślinami wodnymi, mchem lub liśćmi, lepiej w środowisku wilgotnym niż bezpośrednio w wodzie. Nie należy przenosić zbyt wielu osobników lub osobników znacznie różniących się rozmiarami w jednym pojemniku, gdyż może to prowadzić do uszkodzeń ciała, rozdeptania, uduszenia lub pożarcia osobników mniejszych i słabszych. Niewskazane jest również mieszanie w jednym pojemniku osobników różnych gatunków, szczególnie w większej ilości. W przypadku przetrzymywania z odpowiednio dużą ilością roślin, pojemnik z płazami można wypełnić maksymalnie do 1/3 jego objętości. Nie można dopuścić do przegrzania pojemnika, gdyż może to doprowadzić do śmierci przetrzymywanych osobników. Z tego powodu przetrzymywanie odłowionych płazów powinno trwać najkrócej jak to możliwe.

Powyższe informacje, dotyczące zabezpieczenia wykopów przed wpadaniem małych zwierząt (przede wszystkim płazów), podano za:

Krzysztofiak L., Krzysztofiak A. 2016. Czynna ochrona płazów. Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”, Krzywe, 64 ss.

Kurek R. T. 2010. Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa, 252 pp.

Kurek R. T., Rybacki M., Sołtysiak M. 2011. Poradnik ochrony płazów. Ochrona dziko żyjących zwierząt w projektowaniu inwestycji drogowych. Problemy i dobre praktyki. Stowarzyszenie na rzecz Wszystkich Istot, Bystra, 164 pp.

Rys. 1. Proponowana lokalizacja wygradzeń tymczasowych, zapobiegających dostawianiu się małych kręgowców (zwłaszcza płazów) na teren budowy.

Na Rys. 1 zaznaczono orientacyjny przebieg wygradzeń tymczasowych w związku z pracami przy realizacji projektu kąpieliska. W razie prowadzenia prac w okresie aktywności płazów i innych drobnych zwierząt, wygradzenie zaznaczone kolorem czerwonym powinno funkcjonować od początku marca do końca października w każdym roku prowadzenia prac. Wygradzenia zaznaczone kolorem żółtym powinny funkcjonować tylko w czasie budowy drogi i ścieżki, których planowany przebieg wyznaczają żółte linie.

Większość siedlisk, istotnych dla **ptaków** jako miejsca lęgowe (większe fragmenty zadrzewień), nie zostanie naruszonych w związku z planowaną budową kąpieliska miejskiego. Stwierdzone ptasie gniazda (zarówno stare, jak i używane w bieżącym roku) znajdowały się w większości w części Parku Centralnego nie objętej projektem zagospodarowania terenu w związku z planowaną budową kąpieliska, bądź też w obrębie tego projektu, ale w miejscach z nim nie kolidujących (np. na drzewach nie przeznaczonych do wycinki). Sytuacja ta dotyczy 3 gniazd modraszki, 4 gniazd szpaka, 1 gniazda gawrona i 1 budki dla nurogęsi. Podobnie jest w przypadku 3 gniazd grzywacza, który nie jest objęty zakresem tego wniosku, gdyż jest gatunkiem łownym. Na drzewach przeznaczonych do wycinki znajduje się 1 gniazdo bogatki oraz 3 gniazda grzywacza. Na 34 drzewach przeznaczonych do wycinki w czerwcu i lipcu nie odnaleziono ptasich gniazd. W przypadku 9 drzew ich znaczna wysokość i gęste ulistnienie uniemożliwiły pewne określenie, czy są na nich obecne ptasie gniazda, czy nie. Trzech drzew przeznaczonych do wycinki nie udało się odnaleźć w terenie.

W przypadku wymienionych wyżej gatunków (grzywacz, bogatka) nie wydaje się, aby utrata miejsc gniazdowania na tych konkretnych drzewach mogła wpłynąć niekorzystnie na ich populacje – są to jedne z liczniej obserwowanych w Parku Centralnym gatunków.

Po uzyskaniu zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, stare gniazda ptasie, usunięte z drzew przeznaczonych do wycinki, można pozostawić do naturalnego rozkładu na terenie planowanej inwestycji. Powyższa zgoda na terenach zieleni nie jest wymagana, w okresie od 16 października do końca lutego, jeśli za usunięciem gniazda przemawiają względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

Gatunki, które utracą siedliska będące obszarem żerowania, można podzielić na te, które utracą siedliska głównie na skutek wycinki drzew (dzięcioł zielony, dzięcioł duży, bogatka,

modraszka, kowalik, pełzacz ogrodowy, czyż – gatunki pozyskujące pożywienie głównie na drzewach) oraz te, które utracą siedliska na skutek zalania części Parku i budowy infrastruktury związanej z kąpieliskiem (gatunki żerujące głównie na ziemi lub na roślinach zielnych – np. dudek, pliszka siwa, rudzik, śpiewak, kwiczoł, kos, kapturka, piegża, łożówka, strzyżyk, gąsiorzek, sroka, kawka, wrona siwa, gawron, szpak, mazurek, zięba, szczygieł, dzwonec, kulczyk).

Skala planowanej wycinki (51 drzew wg najnowszej koncepcji zagospodarowania terenu) jest względnie niewielka w stosunku do liczby drzew dostępnych na terenie Parku, ponadto największe skupienia drzew pozostaną nienaruszone. W związku z powyższym nie wydaje się, aby wspomniana wycinka była zagrożeniem dla populacji gatunków zakwalifikowanych powyżej do pierwszej grupy. Tym bardziej, że są to gatunki regularnie obserwowane na terenie Parku w okresie lęgowym (nie licząc czyża, który był obserwowany tylko w okresie migracji).

W przypadku drugiej grupy, utrata siedlisk na skutek zalania części Parku i budowy infrastruktury związanej z kąpieliskiem będzie znacząca, zwłaszcza wobec zniszczenia większej części łąki turzycowej i faktu, że nowo planowane obiekty mają zająć blisko 1/3 powierzchni Parku. Tym niemniej powierzchnia trawników i innych terenów porośniętych roślinnością zielną wciąż pozostanie znaczna. Gatunki wykorzystujące takie miejsca do zdobywania pożywienia (krukowate, drozdy, szpak, zięba) prawdopodobnie w dalszym ciągu będą w stanie korzystać z części Parku nie zajętej przez kąpielisko. Utratę znacznej części siedlisk, będących obszarem żerowania, należy uznać za niekorzystną dla liczebności populacji omawianych gatunków, jednakże wobec niewielkiej skali utraty siedlisk lęgowych, przetrwanie populacji tych gatunków na terenie Parku Centralnego (przy potencjalnie mniejszej liczebności) nie wydaje się zagrożone.

W przypadku wymienionych we wniosku gatunków nietoperzy, planowane utworzenie w Parku Centralnym kąpieliska i działania z tym związane, nie wydają się stanowić zagrożenia dla populacji tych gatunków. Nowy zbiornik wodny może zwiększyć różnorodność owadów, będących pokarmem dla nietoperzy, przez co może dla nich stanowić atrakcyjne żerowisko.

Obecność kreta stwierdzono w różnych częściach Parku Centralnego, zarówno na obszarze, który planowany jest do zalania wodami kąpieliska, w miejscach gdzie powstanie dodatkowa infrastruktura, związana z kąpieliskiem, jak też w częściach Parku nie objętych zakresem zagospodarowania terenu w związku z projektowanym kąpieliskiem. Kret na terenie Parku

Centralnego wydaje się gatunkiem liczny i utworzenie kąpieliska nie stanowi zagrożenia dla jego lokalnej populacji.

Proponowane działania kompensacyjne

Obserwowana wysoka różnorodność biologiczna, szczególnie w odniesieniu do awifauny, entomofauny i szaty roślinnej, świadczy o bogactwie i bardzo dobrym stanie siedlisk (zwłaszcza nadrzecznych, łąkowych i łąkowych, które wyróżniają Park Centralny na tle innych bydgoskich parków), oraz istotnej roli Parku Centralnego jako miejskiej ostoji bioróżnorodności.

Ze względu na charakter planowanego przedsięwzięcia i jego zakres będzie ono zdecydowanie niekorzystne dla awifauny Parku Centralnego, w szczególności łąkowej i migrującej, zarówno w fazie realizacji, jak i użytkowania. W odniesieniu do entomofauny lokalizacja kąpieliska w miejscu podmokłej łąki turzycowej jest szczególnie niekorzystne dla bytującej i rozmnażającej się tam stabilnej populacji postojaka wiesiołkowca. Utworzenie kąpieliska w tym miejscu spowoduje zniszczenie większej części siedliska tego motyla (około 91%) na terenie Parku Centralnego, co należy uznać za działanie zdecydowanie niekorzystne i powodujące realne zagrożenie dla przetrwania jego populacji w tym miejscu. Związana z tym siedliskiem jest również poczwarówka zwężona. Dokładny zasięg jej siedliska jest na chwilę obecną nieznany, należy jednak przypuszczać, iż obejmuje ono większą powierzchnię, niż tylko dotychczasowe miejsce stwierdzenia osobników tego gatunku. Można więc przypuszczać, iż lokalizacja kąpieliska w miejscu podmokłej łąki turzycowej może być niekorzystna dla populacji tego gatunku. Ponadto zniszczenie podmokłej łąki turzycowej spowoduje znaczące zubożenie siedliskowe i gatunkowe szaty roślinnej Parku Centralnego. Może również doprowadzić do zmiany stosunków wodnych na tym terenie, co będzie stanowić zagrożenie dla sąsiadującego z wspomnianą łąką siedliska łąkowego (płat łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum*, siedlisko przyrodnicze *91E0) i występującego na nabrzeżu Brdy chronionego dzięgla litwora nadbrzeżnego *Angelica archangelica* ssp. *litoralis*.

Skala planowanej wycinki (51 drzew wg najnowszej koncepcji zagospodarowania terenu) jest względnie niewielka w stosunku do liczby drzew rosnących na terenie Parku, ponadto największe skupienia drzew pozostaną nienaruszone. Tym niemniej planowane są nasadzenia kompensacyjne (wg najnowszej koncepcji zagospodarowania terenu 96 drzew). Należy

jednak pamiętać, iż mają one ograniczone zastosowanie, gdyż nowo posadzone drzewka pod względem pełnionych funkcji biologicznych są w stanie zastąpić dojrzałe drzewa dopiero po kilkudziesięciu latach (w przypadku wycinki mniejszych drzew – przynajmniej po kilkunastu). Bardziej szczegółowe informacje dotyczące tego zagadnienia przedstawione są w dokumentacji dotyczącej gospodarki drzewostanem w związku z planowaną inwestycją.

Działania kompensacyjne w przypadku nietoperzy powinny obejmować zawieszenie budek typu Issel w ilości 1 budka na każde 5 wyciętych drzew. W przypadku wycinki 51 drzew należy zawiesić 10 budek typu Issel w lokalizacjach uzgodnionych z chiropterologiem. W przypadku pozostałych wymienionych we wniosku gatunków ssaków działania kompensacyjne nie są konieczne.

Działania kompensacyjne w przypadku ptaków powinny obejmować zawieszenie budek lęgowych w następujących ilościach:

budka typ A1 – 4 sztuki

budka typ A – 4 sztuki

budka typ B – 4 sztuki

budka dla pętlacza – 2 sztuki

Budki lęgowe dla ptaków powinny zostać zawieszone w lokalizacjach uzgodnionych z ornitologiem.

W odniesieniu do płazów wykonanie kompensacji przyrodniczej nie wydaje się konieczne. Rów wraz z bezpośrednim otoczeniem, opisany w punkcie 1, który utraci swe funkcje jako siedlisko rozrodcze żab zielonych, wydaje się mieć dla lokalnej populacji znaczenie marginalne - obserwowano w nim pojedyncze żaby zielone. Natomiast podczas kontroli wieczornej 25.05.25. odnotowano liczne (kilkadziesiąt os. lub nawet więcej), odbywające się intensywnie żaby zielone, na przeciwnym brzegu Brdy względem Parku Centralnego (przy Bulwarze Leona Janty – Połczyńskiego). Żaby te należały do któregoś z dwóch gatunków kompleksu żab zielonych: żaba wodna *Pelophylax esculentus* lub żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus* (a być może do obu tych gatunków). Wskazują na to ich preferencje siedliskowe: żaba wodna zasiedla prawie wszystkie typy zbiorników, natomiast żaba śmieszka głównie zbiorniki duże i głębokie. Oba te gatunki spotykane są często w rzekach. Trzeci gatunek kompleksu, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, zasiedla zbiorniki małe i płytkie, w rzekach nie występuje. Występowanie żaby jeziorkowej w Parku Centralnym wydaje się raczej

wykluczone.

W omawianym rowie nie został stwierdzony rozród żaby trawnej, choć wydaje się on spełniać wymagania tego gatunku. Skrzek żaby trawnej stwierdzono w 2025 r. na zalanej łące na brzegu Brdy, poza obszarem objętym projektem zagospodarowania terenu w związku z planowanym kąpieliskiem.

Za brakiem konieczności odtworzenia siedliska płazów w związku z utratą tej funkcji przez rów opisany w punkcie 1 przemawia też fakt, iż z pewnym prawdopodobieństwem planowane kąpielisko może się również stać zbiornikiem rozrodczym dla płazów. Zbiornik funkcjonujący jako kąpielisko głównie w okresie letnim, w okresie wiosennym mógłby umożliwiać odbywanie godów przez ropuchę szarą (głównie w kwietniu, przeobrażenie kijanek pod koniec czerwca) i żabę trawną (gody w marcu, przeobrażenie kijanek również pod koniec czerwca). W przypadku żab zielonych okres godowy to głównie maj i czerwiec, co mogło by się zająć z początkiem okresu intensywniejszego użytkowania kąpieliska przez ludzi. Rozwój kijanek przypada na okres letni (przeobrażenie mniej więcej od połowy lipca do września), co pokrywało by się z okresem najintensywniejszego użytkowania kąpieliska przez ludzi i trudno przypuszczać, aby było dla kijanek korzystne. Ropucha szara nie ma specjalnych wymagań co do zbiornika, choć często wybiera zbiorniki dość głębokie. Planowane kąpielisko w większej części ma mieć głębokość od 1,2 m do nawet 2,5 m, co mieści się w zakresie wykorzystywanym przez ropuchę szarą. Żaba trawna może zasiedlać duże zbiorniki, jednak jako siedlisko rozrodcze preferuje zbiorniki raczej płytkie. Zatem płytsze fragmenty kąpieliska mogły by się potencjalnie okazać odpowiednie dla tego gatunku pod kątem rozrodu, z kolei głębsza część – jako miejsce hibernacji, choć do tego celu żaba trawna preferuje raczej małe ciekie (strumienie i małe rzeki). Warunkiem koniecznym umożliwiającym takie wykorzystanie zbiornika przez żabę trawną jest odpowiednie ukształtowanie dna – hibernujące osobniki zagrzebują się w mule lub ukrywają w szczelinach albo pod różnymi przedmiotami na dnie. Wydaje się, iż w planowanym kąpielisku warunki te mogą nie być spełnione, gdyż podłoże dna wg projektu ma być żwirowe. Znaczna głębokość oraz obecność zbiorowiska szuwarowego na północnym, planowo wyłączonym z użytkowania przez ludzi brzegu zbiornika (od strony łąki) potencjalnie mogą okazać się atrakcyjne dla żab zielonych, dla których bardzo istotna jest obecność roślinności nadbrzeżnej, stanowiącej osłonę przed drapieżnikami. Funkcja ta jest szczególnie istotna w przypadku osobników świeżo przeobrażonych (nie tylko żab zielonych, ale też innych gatunków płazów).

W przypadku zapylaczy (trzmiele i porobnicy włochatki) działania kompensacyjne nie wydają się konieczne. W celu zapewnienia im odpowiedniej bazy pokarmowej niezbędne jest utrzymanie braku koszenia terenów zieleni w Parku Centralnym. Szczególnie cenne fragmenty tych terenów, porośniętych przez rośliny zielne preferowane przez trzmiele i porobnicę, znajdują się na działkach:

- 3/4 (na wschód i północ od chodnika, biegnącego po wschodniej stronie kortów tenisowych i SISU Areny, na odcinku od torów tramwajowych do przystanku Hala Łuczniczka Bydgoskiego Tramwaju Wodnego;
- 39/9 (skarpa wzdłuż drogi w północnej części działki);
- 39/11 (wzdłuż granicy z działką 39/9);
- 39/8.

Łączna powierzchnia łąnów wierzbownic *Epilobium* sp. na terenie Parku Centralnego wynosi około 0,55 ha. Większość (0,5 ha) porasta wilgotne łąki turzycowe w środkowej części Parku (środkowa część działki 39/11), które praktycznie w całości przeznaczone są do zalania wodami planowanego kąpieliska. Na tych łąkach stwierdzono wszystkie gąsienice postojaka wiesiołkowca w roku 2025 (oprócz jednej, znalezionej na wiesiołku po południowej stronie torów tramwajowych, stanowiących południową granicę Parku Centralnego) oraz blisko połowę (5 z 12 gąsienic) w roku 2026. Pozostałe 0,05 ha wierzbownic rośnie w północnej części działek 48/6, 36/3 oraz w północno – wschodniej części działki 39/11, wzdłuż ścieżki biegnącej północnym skrajem łągu oraz punktowo wewnątrz łągu. W tej lokalizacji gąsienic postojaka nie odnaleziono w roku 2025 i latach wcześniejszych, po raz pierwszy 2 gąsienice odnaleziono w tej części parku dopiero w roku 2026. Wcześniej ten fragment nie był zajmowany, być może wskutek silnego ocienienia wierzbownic w tym miejscu. Być może populacja z łąki turzycowej w środkowej części parku jest na tyle stabilna, że zaczyna kolonizować także pozostałe jego części. Utworzenie kąpieliska, wraz z towarzyszącą infrastrukturą rekreacyjną i gastronomiczną, w planowanej lokalizacji, spowoduje jednak w zasadzie całkowite zniszczenie płatów wierzbownic w środkowej części Parku, stanowiących zdecydowaną większość parkowego siedliska postojaka wiesiołkowca. W takiej sytuacji przetrwanie gatunku na stanowisku, które w tej chwili wydaje się stabilne, będzie silnie zagrożone. Nawet gdyby gatunek się utrzymał, utrata tak znacznej części siedliska i znaczny wzrost antropopresji (zwłaszcza w kluczowym okresie rozwoju gąsienic) prawdopodobnie będą miały bardzo niekorzystny wpływ na populację motyla i spowodują drastyczny spadek

jej liczebności. Alternatywą dla prawie całkowitego zniszczenia stanowiska postojaka wiesiołkowca może być próba jego przeniesienia do innej części parku, pozostającej poza planowanym zasięgiem kąpieliska. Ze względu na rozmiar stanowiska, które ulegnie zniszczeniu (0.5 ha), powierzchnia odtworzonego siedliska musiała by być znacznie mniejsza, ze względu na brak możliwości odtworzenia takiej powierzchni w innej części Parku, bez jednoczesnego zniszczenia innych siedlisk. Proces translokacji siedliska postojaka opisują Trautner i Hermann (2011) na przykładzie rozbudowy Centrum Targowo-Wystawienniczego Messe Friedrichshafen (Badenia-Wirtembergia w Niemczech). Na terenie planowanej rozbudowy zidentyfikowano wszystkie stanowiska wierzbownic i wiesiołka (łącznie ok. 0.7 ha) i potraktowano jako potencjalne miejsca występowania postojaka narażone na zniszczenie. Przeniesiono je na teren ruderalny w obrębie miasta, wcześniej nieodpowiedni dla postojaka ze względu na brak roślin żywicielskich. Kontrole wykonane w pierwszych latach po translokacji wykazały skuteczność podjętych działań, jednak dla utrzymania efektu konieczne było zastosowanie pewnych ulepszeń, a także prowadzenie monitoringu porcalizacyjnego stanowiska i długoterminowe planowanie zarządzania nim.

Translokacja siedlisk łąkowych z m. in. wierzbownicami prowadzona była także w Polsce, z terenów przeznaczonych pod rozbudowę Lotniska Katowice-Pyrzowice do Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Wierzbownicę błotną *Epilobium palustre* po translokacji stwierdzono w niewielkiej liczbie osobników tylko na skraju poddanych translokacji łąk (Chmolewska i in. 2019). Translokacja może się wiązać z pogorszeniem warunków ekologicznych przeniesionego siedliska, w szczególności w przypadku bardziej wyspecjalizowanych gatunków. Z tego względu cenne siedliska powinny być chronione w miejscu swego naturalnego występowania, jednak w przypadku zagrożenia zniszczeniem translokacja jest lepsza niż dopuszczenie do zniszczenia. Ze względu na duże koszty i skomplikowaną logistykę, przy generalnym spadku udziału bardziej wyspecjalizowanych gatunków roślin, translokacje powinny być stosowane tylko w ostateczności (Nowak i in. 2019).

Cytowane prace:

Chmolewska D., Nobis M., Nowak A., Maślak M., Kojs P., Rutkowska J., Zubek Sz. 2019. Rapid change in forms of inorganic nitrogen in soil and moderate weed invasion following translocation of wet meadows to reclaimed post-industrial land. *Land Degradation & Development* 30 (8): 964-978.

Nowak A., Maślak M., Smieja A., Góra J., Kojs P., Nowak S., Nobis M. 2019. Translocation of meadow, heath and fen to the Habitat Garden: The first insights after 4 years of the

experiment. Applied Vegetation Science 22 (1): 3-12.

Trautner J., Hermann G. 2011. Der Nachtkerzenschwaermer und das Artenschutzrecht. Naturschutz und Landschaftsplanung 43 (11): 343-349.

Trudno określić zakres działań kompensacyjnych w odniesieniu do zgniotka cynobrowego i poczwarówki zwężonej, bez znajomości przestrzennego zasięgu ich siedlisk na terenie Parku Centralnego. Przed zaplanowaniem ewentualnych kompensacji należy określić przynajmniej przybliżony zasięg siedlisk tych gatunków, na tyle, na ile będzie to możliwe.

Możliwe potencjalne korzyści dla płazów i nietoperzy, wynikające z utworzenia kąpieliska w Parku Centralnym, są zdecydowanie mniejsze, niż straty jakie spowoduje jego utworzenie w szacie roślinnej, siedliskach przyrodniczych oraz populacjach licznych gatunków entomofauny i awifauny. Te ostatnie grupy są cenniejsze na omawianym terenie pod względem prezentowanej różnorodności biologicznej niż nietoperze i płazy. Zachowanie tej istniejącej różnorodności powinno być priorytetem.

Rozwiązania przyjęte w ostatniej wersji projektu zagospodarowania terenu (luty 2026) są efektem prowadzonych od kilku miesięcy prac projektowych i konsultacji między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w planowaną inwestycję, i przedstawiają kompromis wypracowany w związku z omawianym przedsięwzięciem.

5. Wskazanie podmiotu, który będzie chwycił lub zabijał zwierzęta.

Za realizację prac projektowo – budowlanych (wycinka drzew, prace ziemne i związane z tym zniszczenie siedlisk gatunków chronionych, płoszenie i niepokojenie zwierząt, chwytanie i przenoszenie drobnych zwierząt) odpowiadać będzie przedsiębiorstwo Ebud-Przemysłówka. Wszystkie wymienione działania będą prowadzone pod nadzorem przyrodniczym.

Termin realizacji: 01.11.2026r. – 31.12.2027r.

W załączeniu przedkładam inwentaryzację przyrodniczą w zakresie roślin i siedlisk przyrodniczych, bezkręgowców, płazów i gadów, ptaków oraz ssaków (w tym nietoperzy), wykonaną na terenie Parku Centralnego w Bydgoszczy w okresie marzec 2025 – sierpień 2026 r.

/wymienić ewentualne dodatkowe dokumenty/